

Bilindiği gibi tahkimde uyuşmazlığın çözümü, yerel mahkemeler yerine tarafsız ve objektif hakem heyeti tarafından çözülmekte ve inceleme sonucu verilen kararlar bir mahkeme kararı gibi tarafları bağlamaktadır.

Tahkim dünyada ve ülkemizde tarihi geçmişi olan bir kurumdur. Özellikle son yıllarda çok uluslu şirket sayısının artması, küreselleşme ve uluslararası ticaret hacmindeki büyük artışlar yaşanması gibi nedenlerle, giderek ön plana çıkan bir alternatif uyuşmazlık çözüm yolu haline gelmiştir. Ülkemizde 2001 yılında Birleşmiş Milletler (UNCITRAL Model Law) Tahkim örnek kanunu esas alınmak suretiyle 2001 yılında yasalaşan 4686 sayılı “Milletlerarası Tahkim Kanunu” ile, tahkim konusunda modern bir düzenlemeye kavuşulmuştur. Ayrıca Türkiye 1991 den bu yana “Yabancı Hakem Kararlarının tanınması ve tenfizi hakkındaki New York Konvansiyonu” na ve “Avrupa Uluslararası Ticari Tahkim Konvansiyonu” na taraf bir ülkedir. Yine ülkemiz “Washington Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Hakkında Konvansiyon” u 1988 de kabul etmiştir.

Uluslararası tahkimin, mahkeme yargılamasına kıyasla birçok otorite tarafından kabul edilen genel avantajları arasında:

-

Tahkimin doğal bir ortamda, esnek ve hızlı bir uyuşmazlık çözüm yolu sunması,

-

Verilen kararların taraf ülkelerdeki yerel mahkeme ilamları gibi uluslararası geçerliliğe sahip olması,

-

Büyük şirketlerin çok önem verdiği gizlilik ilkesiyle uyuşması,

-

Tahkim kararların bazı iç hukuk düzenlemelerine göre kesin olarak verilmesi sayılabilir.

Ayrıca uluslararası nitelik taşıyan tahkim yargılaması sonucunda verilen hakem kararları, New York Konvansiyonu ile bu konvansiyona taraf olan, Türkiye ve bütün Avrupa Birliği ülkelerinin de dahil olduğu, toplam 143 ülkede geçerliliğe sahiptir. New York Konvansiyonun 3. maddesinde yabancı unsurlu tahkim kararlarının, yerel mahkeme kararları hükmünde olduğu belirtilmiştir. Yine New York Konvansiyonun 5. maddesinde; yazılı istisna halleri dışında, taraf ülkelerin tahkim kararlarını en kısa sürede tanıma ve tenfiz etmeleri gerektiğini belirtilmektedir.

İki tür tahkim vardır; bunlar **kurumsal tahkim** ve **özel (ad hoc) tahkimdir**.

Kurumsal tahkimde uyuşmazlık, tarafların atıf yapmış olduğu kurumun tahkim kural ve usullerine göre çözülür. Bu kurumlara örnek olarak;

-

Milletlerarası Ticaret Odası (International Chamber of Commerce - ICC),

-

Londra Uluslararası Tahkim divanı (London Court of International Arbitration - LCIA),

-

Amerika Tahkim Kurumu (American Arbitration Association - AAA),

-

Tahkim Hakemleri Kurumu (Chartered Institute of Arbitrators)

gösterilebilir.

Buna karşılık özel tahkimde, tahkime uygulanacak kural ve yönetmelikleri belli bir kurum belirlemekte, taraflar genelde Birleşmiş Milletler Tahkim Örnek kuralları (UNCITRAL Model Law) gibi takip edecekleri kuralları kendileri kararlaştırmaktadırlar.

Bir uyuşmazlığın tahkime gitmesi için taraflar arasında bir tahkim sözleşmesi bulunması gerekmektedir. New York Konvansiyonuna göre, tahkim anlaşması yazılı olmalıdır. (Türk Milletlerarası Tahkim Kanununun 4. maddesine göre, imza dışında karşılıklı, faks, elektronik ortam, telgraf gibi yöntemler kullanılarak yapılan anlaşmalar da geçerlidir. Bu husus gelişen uygulama ile birlikte Yargıtay kararlarına da yansımıştır.

Tahkim, dış ticaretle ilgilenen veya yabancı ortaklı veya ithalat veya ihracat yapan Türk firmalarının, yabancılık unsuru bulunan bir uyuşmazlık yaşamaları halinde, her an karşılaşılabilecekleri bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Uygulamada yabancı firmalarla yapılan anlaşmalarda veya karşılıklı yazışmalarda tahkime atıf yapıldığı görülmektedir. Böyle bir atıf veya tahkim şartı, bağlayıcı niteliğe sahip olabilecek, tahkim yoluna gidilmeden olağan dava yollarına gidilmesinin önünü kapatabilecektir.

Yazar Şamil DEMİR

Pazar, 18 Ocak 2009 16:35 - Son Güncelleme Cumartesi, 18 Temmuz 2015 08:53

Ülkemizde uluslararası ticari tahkim konusunda yaşamakta olduğumuz gelişmeler yani New York, Avrupa Uluslararası Ticari Tahkim ve Washington Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü hakkında Konvansiyonlarına taraf olmamızla birlikte, Anayasamızın 90. maddesindeki düzenleme ile uluslararası sözleşmelerin yerel hukukun önünde, kanun hükmünde olduğunun belirlenmesi ve son olarak 2001 yılında kanunlaşan, Birleşmiş Milletler Model Hukukuna uygun, Milletlerarası Tahkim Kanunu ile Türkiye’de uluslararası ticari nitelikli uyuşmazlıkların çözümüne artık daha hızlı bir çözüm sunulmakta ve yabancı yatırımcılar için ülkemiz daha cazip hale gelmektedir.

Türkiye, doğu ve batı arasında köprü niteliği taşıyan coğrafi konumu ve doğu ve batı kültürlerini birlikte anlayabilmesi ve sahip olduğu modern hukuk sistemi ile yakın gelecekte, gerek iç hukukunda gerekse çevresindeki ülkeler arasında ve dünyada, bir uluslararası tahkim merkezi haline gelebilecek kapasiteye sahiptir.

//